

շատ յիմար գորովայից ծեր մարդ մ'եմ' ութսունամեայ և աւելի և շիտակ խօսելով կը վախնամ որ խելքս կատարեալ գլուխս չէ։ Ես գրեզ ճանչնալու եմ' կարծեմ, այս մարդն ալ, Բայց կը վարանիմ, որովհետեւ բնաւ չեմ գիտեր թէ քիչ աղէ է այս, և բոլոր հնարագիտութիւնս չլիշեցնիք ինձ այս հագուստներս, և ոչ ալ գիտեմ թէ այս գիշեր ո՛ւր օթեցի։ Վրաս չինդաք, որովհետեւ ախչափ իրաւ որչափ մարդ ըլլալս գիտեմ կարծեմ այդ տիկինը' այդ իմ աղջկես է՝ Քորտէլիա . . :

Ք. — Այն իսկ եմ' հայր. այն իսկ եմ' Լիբ. — Արցունքներդ են որ կը վազեն. յիրաւի կ'աղաչեմ' մի լար. Եթէ Թոյն ունիս աուր ինձ որ խմմ' Գիտեմ. զիս չես սիրեր, վասն զի քոյրերդ՝ որչափ կը յիշեմ' անիրաւեցան ինձի գէժ' Իս. պատճառ մ'ունիս. անոնք չունէին։

Ք. — Ո՛չ, ո՛չ մի պատճառ։
Լիբ. — Արեւօք ֆրանսա եմ' Գէնդ. — Քու տէրութեանդ իսկ մէջ՝ Տէր իմ. . .

Ք. — Կը հաճի՞ արեւօք Զեր վեհափառութիւնը քալել . . :

Լիբ. — Հետս ներողամիտ ըլլալու ես՝ կ'աղաչեմ՝ քեզի. ես ծեր ու յիմար եմ' . Իրեւ հակապատկեր ծերունոյն իրական և ցաւալի յիմարութեան՝ կը զուգարէ քեր-դորը արքունեաց միմոսին կեղծ յիմարութիւնը որ այս ամէն աղետից մէջ խեղկատակելու և երկդիմի խօսքեր ըսելու առիթ կը գտնէ։ Բայց հայր և աղջիկ բանափ դատարարեալ են, Քորտէլիա հայր կը գրկէ և կ'աղաղակէ։

«Մ'եք առաջինը չենք որ լաւագոյն առաջագործութեամբք՝ յոռեգոյն բազդի պատահեցանք։ Քեզ համար՝ հարստահարեալ արքայ սիրտս կոտորած է. եթէ ոչ կը դիմագրաւէի դրող բազդին սպառնալեաց։ Պիտի չտեսնենք այդ գատերքն, այդ քոյրերը...»

Լիբ. — Ո՛չ ո՛չ. ո՛չ ո՛չ. Եկուք՝ աղէ. նրթանք բանալ։ Երկուքս միայնիկ պիտի երգենք՝ ինչպէս Թոյնը վանդակին մէջ։ Երբ դու ինչ օրհնութիւն պիտի խնդրես՝ ես պիտի ծնրարեմ և ներում խնդրեմ քեցէ։

Այդպէս պիտի ապրինք և աղօթենք և երգենք, և պատմենք Հին վէպեր և խնամք ոսկի թիթեռնկանց և լսենք խեղճ սինըրներն որ կը խօսին արքունեաց լուրերուն վրայով, և մենք ալ անոնց հետ պիտի խօսինք և ըսենք թէ ո՛վ է կորսնցնողն ու ո՛վ շահող, թէ ո՛վ ներսն է ու գուրս. և պիտի ելլենք քաջատրեւ իրաց խորհուրդներն իրեւ թէ Աստուծոյ լրտեսներն ըլլայինք. . . : Այս պիտի զոհողութեանց՝ ո՛վ իմ Քորտէլիա՝ աստուածք ինքնին խունկ կը մատուցանեն. Քեզիս ես. ան որ պիտի զմեզ բաժնէ պէտք է երկնքէն ջահ մը բերեն և այրելով հալածեն՝ աղուեսներու պէս»։

Ի լրումն աղետից Քորտէլիա խեղդամահ կը մեռնի և Լիբ հոգի կը փչէ աղջկանը մարմնոյն վրայ։ Երկրորդ գործոյն ելքը՝ անտարակոյս հակադրութեան համար՝ նուազ տիուր է։ Անժառանգեալ որպիսի Քորտէլիոյ պէս գորով կը պահէ իւր հօր. մենամարտի կը սպաննէ իւր խորթ եղբայրը և նորէն շնորհ կը գտնէ Լյուստրի առջեւ՝ որ ուր ուրեմն խելամուտ եղած է իրաց ճշմարտութեան։

Շէյքսպիր իւր խաղին՝ վերջաւորութիւնը փոխած է բնիկ վէպէն՝ յորում Քորտէլիա յաղթող կը հանդիսանար։ Հաւանօրէն այս մեծ հանճարն ուղած է սոսկումն ու արհաւիրքը վերջին ծայրը հասցնել, թող թէ Անգլիական ազգասիրութիւնը վշտացուցած կ'ըլլար և ժողովուրդին համակրութիւնը կ'ուժացնէր Քորտէլիայէն՝ եթէ զայն յաղթող վերադարձած ցուցնէր Ղիպլիա ֆրանսական բանակի մը գլուխն անցած՝ ինչպէս իրօք կ'աւանդեն վէպը։

Շարայարեղի

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն Ք

ՀԱՅԿԱՅԱՆ ԳԻՏ ՄԸ՝ — Նախնական ոճով մշակութեան և պարսիկապանութեան արհեստը ժիժ դարու մէջ Եւրոպայէն և Ամերիկայէն վերցուելու պատճառները՝ հետ

զհետէ հեճոյ, կամելի, խորձեր կապոյ, սեր-
մահոյ, և այլն, նորահնար մեքենաները եղան։
Մակայն ի բաց առեալ կամելի գործին
(batteuse), ընդհանրապէս միւս մեքենա-
ները գրեթէ ամէնն ալ կամ ձիու կամ հզան
կամ ուրիշ կենդանեաց ուժոյ միջամու-
թեամբ կը գործէին։

Այժմեան մարդկութիւնս մինչդեռ մեծ հո-
գածութեան մէջ է մարդաստար ինքնաշարժ
կառքեր յօրինելու՝ անշուշտ ոմանք իւս չէին
կրնար անտեսել նմանօրինակ նորութիւն մ'ալ
երկրագործութեան մէջ ներմուծել, և այս յա-
ռաջագիմական գաղափարով վաստկել ժա-
մանակ, խնայողութիւն ընել՝ ծախուց, երկի-
րը լաւ մշակել և գոհացուցիչ արդիւնք ստա-
նալ, և այլն։

1900ի փարիզու ցուցահանդիսի մէջ
դրուած այլ և այլ ծեսակ երկրագործական
ինքնաշարժ կառքերու վրայ չուզելով հոս
մանրամասն խօսիլ, միայն ուրախութեամբ կը
ծանուցանենք՝ նոյն հանդիսին մէջ գնահա-
տուած, ոսկի միտալի արժանաքած և բն-
արեւագոյն համարուած հայկական գիւտ մը՝
որ վաճառուք Պօղոս Նուպար փաշային է։

Այս մեքենայիս գլխաւոր առաւելութիւնը,
մինչեւ ցարդ հնարուած երկրագործական ա-
մէն ինքնաշարժ կառքերէ աւելի դիւրաւ կա-
ռաւարելի, ալ և աճեակ վառնալի և երազ-
ընթաց ըլլալու մէջն է։ Իրեն առջեւի մասը
շոգայ տեղաշարժ գործի մ'է, որոյ ետեւ
կան երեք հատ անուաճեւ բուրդակ երկաթէ
խշոյր սկաւառակներ՝ որոնք իրարու մէջ
անջրպետ ունին և իւրաքանչիւրը շրջապա-
սին վրայ հաստատուած պողտոված զօրաւոր
թուրեր (coure) ունի։ Մի և նոյն գծի
վրայ գտնուող երեք սկաւառակներուն դե-
մաց երկաթէ հաստաստուն անիւ մ'ալ կայ։
Ուղեցոյց տեղաշարժը յառաջադիւնելով՝ քի-
շալ սկաւառակներն ալ կը սկսին դառնալ
և իրենց թուրերը հողը կը ճեղքաբան, իսկ
վերջիջեալ անիւը մասնաւոր մեքենականու-
թեամբ մը՝ ըստ կամս և ըստ պիտոյից
թուրերը գետինը շատ կամ նոսազ խոր՝
փորելու կը նպաստէ։ Իսկ սկաւառակաց
թուրերը այնպիսի ճարտարութեամբ մը գե-
տեղուած են օր երկրի տեսակին և սերմա-

նելիք հունտերու պահանջածին համեմատ՝
հողը կատարելապէս կը փշրեն, կը պա-
տրաստեն, ու նոյն իսկ ընտրելագոյն արօրէ,
սանարէ, և քերիչ օգնական գործիներէ ա-
ւելի լաւ գործ կը տեսնեն։

Նորահնար հայկական մտաց արդիւնք
ինքնաշարժ արօրը ք ցուցահանդիսի միջոց
փորձուելով՝ տեսնուած է որ 12 ժամուան
մէջ կարելի է՝ անով երեք հարիւրակալ տեղ
ամենալաւ կերպով փորել և երկիրը սեր-
մանելու պատրաստել։

Միւր ուրախական մաղթանքները կը մա-
տուցանենք, վսեմաշուք Պօղոս փաշային և
այսպիսի գնահատելի գիւտին առթիւ։

Հ. Խ. ՅԻՐԱՅԻՍԻԱՆ

ՈՐԻՔԻՆ ՔԱՂԱՌԱՄԸ

ԱՆՏԵՐՈՒՆՔ որքին, գէթ յողարկաւոր
Ըլլալով չըրքին թաղում փառաւոր.
Տէրտը մ'առանձին, անվարձ ձեռնունայն
Մ'նթ փոքի մը մէջ տարաւ նետեց զայն։
Ախ մը հող ցանեց ամենէն առաջ
→ Որն հոգ տնկել, անոր վըրայ խաչ, —
Ապա լըրիտտեց հոգոց մը կիսատ
Ու գնաց օրհնել հարուստին պըտակ...։

* * *

Այդ ցնորա հողին տակ, երջանիկ սակայն
Ահ երջանիկ էր հէ՛ր մտնիկիւն այն.
Ո՛չ արցունք կար հոն, ո՛չ ալ տառապանք
Մահն իրեն համար եղաւ ըստօրանք։
→ «Հնն ո՛չ հացի պէտք կայ ո՛չ ալ ջուրի,
«Ըռաւ, ու խնկաց որբուն անարի.
«Հանպերձս է անա՛ ճեփ-ճերմակ պտտան,
«Իսկ ունիմ՝ ձըրի լաւ բընակարան»։
→ Ու հըրեշտակներ լոյսերու մէջէն՝
Ժըպտաննու՛ղ դէմքով՝ իրեն կը կանչեն...
Ո՛ւր կարօտագէ՛ն տեսաւ իր Հայրի՛կ...
Ու համբուրելով զըրկեց իր Մայրի՛կ...։

ՏԻՐԱՆ ԳԱՍՊԵՆՆ